

*Neįgaliųjų reikalų departamentui
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos*

2022-06-10 Nr. 22/19

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NEĮGALIŲJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS ĮSTATYMO PAKEITIMO

Susipažinus su Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo pakeitimo projektu, Lietuvos paraplegikų asociacija teikia savo nuomonę. Dalis teikiamų siūlymų ir argumentų neturi esminės reikšmės LPA atstovaujamos negalios žmonėms ir yra redakcinio (tikslinamojo) pobūdžio.

Įstatymo projekto 2 straipsnio 8 dalyje pateiktoje „būsto pritaikymo“ apibrėžtyje vartojamas terminas paprastas remontas. Ką šis terminas reiškia būsto pritaikymo kontekste: ar papildomus apdailos darbus, būtinus po būsto pritaikymo darbų? Ar tik tokius galimus statybos darbus atliekant būsto pritaikymą? Sąvokos apibrėžties turinys iš esmės tapatus su Būsto pritaikymo neįgaliesiems aprašo sąvoka, tačiau siūlome atsisakyti žodžio „paprastas“ vartojimo, nes, pvz., keičiant būsto erdves, gali būti silpninamos ar keičiamos laikančios konstrukcijos, o tai jau kapitalinis remontas.

Įstatymo projekto 2 straipsnio 20 dalyje nukreipiama į kituose įstatymuose apibrėžtas sąvokas, tuo pačiu įtraukiant ir statybos techninius reglamentus, kas abejotina.

Įstatymo projekto 5 straipsnio 2 dalies 2 punkte žodis „rengia“ keistinas į „priima“ arba „rengia ir priima“.

Įstatymo projekto 5 straipsnio 4 dalies 1 ir 3 punktuose vartojamas žodis „pritaikymas“ nelabai tinkamas, nes prieinamumas užtikrinamas dviem būdais: universaliu dizainu ir atskiru pritaikymu. Todėl: <..> už fizinės aplinkos prieinamumą asmenims su negalia užtikrinančių statybos normatyvinių techninių dokumentų parengimą ir jų įgyvendinimo priežiūrą; <...> statinių naudotojai - už statinių prieinamumą asmenims su negalia.

Įstatymo projekto 18 straipsnio 7 dalyje reglamentuoti dalyvumo lygio nustatymo terminai. Svarstyтина, ar nereikėtų apriboti Agentūros teises tęsti terminuotus nustatymus daugybę kartų.

Svarstyтина, ar Įstatymo projekto 19 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nereikėtų jungtuku „ar“ tikslinti formuluotės „galimybė orientuotis, judėti“, nes neaišku, ar tai kumuliatyvios sąlygos. Pavyzdžiui, sunkios tetraplegijos atveju, asmuo nevaldo kojų ir rankų, pats negali atsigerti, pavalgyti, nors visiškai orientuojasi. Arba sunkios demencijos atvejais, asmuo gali judėti, bet nesiorientuoja.

Įstatymo projekto 21 straipsnio 1 dalies formuluotė susiaurina suteikiamas teises iki stovėjimo asmenims su negalia skirtose vietose. Tačiau kituose teisės aktuose šios teisės yra išplėstos, pavyzdžiui, Rinkliavų įstatymas atleidžia nuo automobilių statymo rinkliavų, Kelių eismo taisyklės suteikia papildomų teisių.

Negalime sutikti su Įstatymo projekto 21 straipsnio 2 dalies 3 punkte įvirtinta teise, nes 30 procentų dalyvumo lygis gali būti nustatytas asmenims, kuriems nėra būtina asmenų su negalia automobilių statymo vietų infrastruktūra.

Dar 1998 m. birželio 4 d. Tarybos rekomendacijos 98/376/EB tekste, be kita ko, rašoma, kad automobilių transportas daugeliui žmonių su negalia yra vienintelė priemonė profesinei ir socialinei integracijai, kad atsižvelgiant į eismo saugumą yra teisinga žmonėms su negalia suteikti galimybę pasistatyti automobilį kaip įmanoma arčiau jų paskirties vietos <...>.

Tarybos rekomendacijos 3 punkte suformuluota: „*grant the parking card to people whose disability leads to reduced mobility*“, t. y. suteikti neįgalių asmenų automobilių statymo korteles asmenims, kurių negalia riboja judumą.

Panašios nuostatos vartojamos ir, pavyzdžiui, Europos transporto ministrų konferencijos 1997 m. balandžio 21-22 d. Berlyne vykusio susitikimo Rezoliucijoje Nr. 97/4 (*Ministers of Transport of the ECMT, meeting in Berlin on 21-22 April 1997 Resolution No. 97/4 on Reciprocal Recognition of Parking Badges for Persons with Mobility Handicaps*). Šioje Rezoliucijoje rašoma: atsižvelgiant į tai, kad daugeliui riboto judumo asmenų automobilis yra pagrindė savarankiško gyvenimo prielaida, o saugumo užtikrinimui automobilio parkavimas reikalingas netoli objektų, todėl valstybėms rekomenduojama judėjimo sunkumų turintiems asmenims užtikrinti automobilių parkavimą. Beje, susitikimo miesto teisės akte *Building Regulations for Berlin* 50 straipsnyje įtvirtinta: <...> *sufficient parking spaces must be provided for those with severely restricted mobility and people in wheelchairs*. Taigi, vietos įrengiamos ryškius judėjimo sutrikimus turintiems asmenims ir asmenims, judantiems vežimėliais.

Teisės aktų nustatyta tvarka įrengtos vietos skirtos ir tinkamos judėjimo sutrikimus turintiems asmenims su negalia, nes jose numatytos išlipimo iš automobilio į neįgaliojo vežimėlį 1500 mm vietos; nustatyti lygių skirtumų ir dangos nuolydžių reikalavimai ir privaloma jungtis su prieinama judėjimo trasa. Šie infrastruktūros pritaikymai nėra reikalingi judėjimo negalios neturintiems asmenims.

Siūlome 3 punkto nuostatą formuluoti: asmenys, kuriems nustatytas 0–25 procentų dalyvumo lygis; tuomet loginė seka – nuo 30 iki 55 procentų dalyvumo lygis vairuojantiems automobilius ir naudojančioms technines judėjimo pagalbos priemones. Arba alternatyva: sieti su pirmo ir antro lygio individualios pagalbos teikimo poreikiu.

Svarstyтина, ar Įstatymo projekto 25 straipsnio 3 dalies nuostatą „Jeigu butų ir kitų patalpų savininkų susirinkime priimamas sprendimas nepritaikyti daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų asmenų su negalia poreikiams“ nereikėtų išplėsti ir vilkinamiems sprendimas, kai tam tikrą laiką nepriimamas joks sprendimas.

Įstatymo projekto 25 straipsnio 4 dalyje nereguluota spraga, kai įgyjama teisė į naują būsto pritaikymą, jei buvo pritaikytas savivaldybės būstas. Šios dalies 2 punktą išdėstant taip: „asmuo su negalia apsigyvena kitame būste, kuris nuosavybės teise priklauso jam arba savivaldybei (socialinis arba iš savivaldybės nuomojamas būstas), jei prieš tai asmeniui su negalia buvo pritaikytas būstas, kuris nuosavybės teise priklausė atstovui **ar savivaldybei**“.

Svarstyтина, ar nereikėtų keisti Įstatymo projekto 26 straipsnio 4 dalies 2 punkto formuluotę, nes nuostata „kompensuoja įsigijimo išlaidas“ gali būti interpretuojama: išlaidos privalo būti patirtos. Kadangi kai kurios techninės pagalbos priemonės yra pakankamai brangios, ne visi asmenys su negalia turi galimybę priemones įsigyti už savo lėšas, o po to kreiptis dėl kompensacijos. Kaip viena iš svarstytinų variantų, galėtų būti formuluotė: „finansuoja jiems reikalingų techninės pagalbos priemonių įsigijimą“.

Pagarbiai

LPA prezidento įgaliotas Egidijus Grigonis